

Pe de altă parte, tot Belinski remarcase, pare-se în legătură cu Gogol, deosebirea dintre scriitorii de valoare universală și de însemnătate universală. Cît timp un scriitor e doar de valoare universală el reprezintă în literatura mondială, la un înalt nivel comparativ, doar literatura poporului său și interesează deci doar ca un reprezentant al acestei literaturi. Scriitorul capătă însă însemnătatea universală din momentul în care opera sa e receptată ca reflec-tare și ca ecou a unei experiențe esențialmente noi în dezvoltarea umanității. În 1902, cînd Lenin scria *Ce-i de făcut?*, începea să capete contururi de certitudine ceea ce multe minți luminate presimțiseră încă de la jumătatea secolului al XIX-lea. Zbaterile chinuitoare ale sufletului rusesc, care i-au impresionat pe atîta exigenți ai Europei Apusene, au încetat să mai fie receptate doar ca niște curiozități ale firii slave și s-au constituit ca un tablou al unei experiențe istorice fără seamăn prin consecințele ei. Octombrie 1917 a încununat acest lung martiraj eroic printr-o victorie zguduitoare, aureolîndu-l retrospectiv. Dar prin această încununare drumul n-a devenit mai puțin chinuitor, mai puțin hîrtopat și mai puțin zigzagat decît l-a caracterizat Lenin însuși. Așa e firesc să-l vedem și prin literatura fără să estompăm culorile stranii, șocante, neobișnuite ale cutărui episod. Căci, dimpotrivă, tocmai în reliefaarea contradicțiilor cu totul neobișnuite din istoria literaturii ruse rezidă și farmecul cercetării ei.

Dacă ne simțim datori să dovedim cu prilejul centenarului nașterii lui Lenin hotărîrea noastră de a extrage maximum de folos pentru activitatea de azi din nemuritoarea lui învățătură, ar trebui, credem, să începem prin a declara un război necruțător tuturor simplificărilor mecaniciste.

Istoria literaturii ruse, despre care cu atîta dragoste a vorbit întotdeauna Lenin, poate fi văzută mult mai bine și mult mai clar de pe înălțimea gloriei pe care a cucerit-o odată cu poporul rus prin victoria clasei muncitoare în revoluția socialistă. Dar urcușul n-a fost nici drept, nici lin și însemnătatea izbînzii capătă proporțiile reale numai dacă se ține seamă de obstacolele ce trebuiau să fie învinse. Obstacole de diferite feluri — și înlăuntrul procesului literar și în planul întretăierii sale cu alte procese ale dezvoltării sociale. În această perspectivă periodizarea leninistă, aprecierile lui Lenin, magistralele sale articole despre Tolstoi, referirile la alți scriitori ne ajută să aplicăm fiecărui fenomen ce se înscrie în aria cercetării noastre măsura ce-i este inerentă. Întemeindu-ne concluziile în primul rînd pe înfățișarea obiectivă a faptelor, așa cum s-au înscris în istorie. Iar apoi prin raportarea lor la imperati-vele ideologice ale epocii de azi.

Beneficiînd ca nici o altă de luminoasele deschideri cuprinse în opera lui Lenin, istoria literaturii ruse poate deveni pe acest temei exemplară din punct de vedere marxist. Și în aceasta va consta atunci și aportul ei cel mai însemnat, ca disciplină, la dezvoltarea științei literare în general. Iar noi, rușiții din România, ca să putem contribui la obținerea unor asemenea rezultate, sîntem datori să urmărim pilda conducerii Partidului Comunist Român în valorifi-carea moștenirii lui Lenin, învățînd de la el în primul rînd știința de a nu con-funda niciodată dorințele noastre cu realitatea.

Ca și în toate celelealte împrejurări ale istoriei sale de peste 100 de ani și în zilele noastre marxismul creator nu are un aliat mai puternic decît adevărul.